

บทที่ 2

ทฤษฎี แนวความคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษามุ่งที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นในการจัดการขยะของชุมชน กรณีศึกษาตำบลหมอมือง อำเภอแม่จรม จังหวัดน่าน โดยมีทฤษฎี แนวความคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำเสนอตามลำดับดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ (Human Behavior)
- 2.2 ทฤษฎีการจัดการ (Management Theory)
- 2.3 ทฤษฎีทัศนคติ (Attitude Theory)
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอย (Waste Disposal)
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Related Literature)

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์

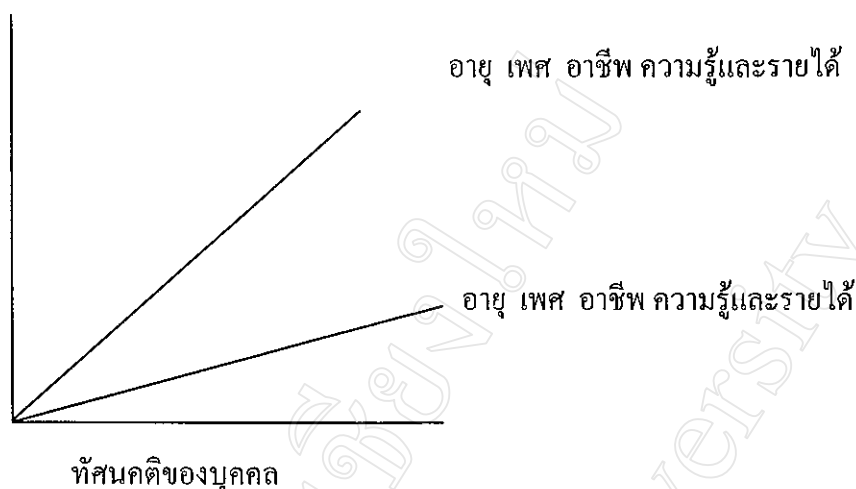
รูปแบบของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม Hornik (1990) ได้ทำการศึกษาการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทัศนคติ ไปสู่พฤติกรรม บนคำถามที่ว่าเพราะเหตุผลใดการที่คนเราได้รับสิ่งต่างๆ เข้าไปปฏิบัติ และพฤติกรรมการปฏิบัติของแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน บางคนจะรับเอาสิ่งต่างๆ ได้ในเวลาอันรวดเร็ว แต่ในขณะที่บางคนได้รับช้า ซึ่งจากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่นำมาอธิบายในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ 4 รูปแบบ ดังนี้

- 2.1.1 รูปแบบโครงสร้างส่วนบุคคล (Individual – Level Structure models)
- 2.1.2 รูปแบบระดับโครงสร้างของชุมชน (Community – Level Structure models)
- 2.1.3 รูปแบบของการรับรู้ (Cognitive models)
- 2.1.4 รูปแบบความคาดหวังของสังคม (Social Expectation Models)

2.1.1 รูปแบบโครงสร้างส่วนบุคคล (Individual – Level Structure Models)

ประกอบด้วย ความรู้ อายุ เพศ อาชีพ และ รายได้ (Knowledge, Age, Sex, Occupation and Disposable Income) ที่มีผลต่อพฤติกรรมตามรูปแบบดังนี้

พฤติกรรม

การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนในสังคมไม่ว่าทั้งในชุมชนเขตเมืองหรือเขตชนบทก็ตาม เพราะจากแผนภูมิตัวประกอบด้วยปัจจัยด้านความรู้ อายุ เพศ อาชีพ และระดับรายได้ (Knowledge , Age , Sex , Occupation and Disposable Income) โดยอาศัยปัจจัยเหล่านี้ที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตัวบุคคลที่มีต่อการกำจัดขยะในชุมชน ได้หรือไม่และอย่างไร

Homik (1990) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับถุงยางอนามัยในกลุ่มนักเที่ยวและกลุ่มหญิงบริการ มองว่ากลุ่มประชาชนที่มีระดับรายได้ต่ำ จะมีพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยค่อนข้างน้อย และกลุ่มที่มีระดับความรู้ต่ำ จะมีพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยค่อนข้างน้อย ในทางตรงกันข้าม กลุ่มที่มีรายได้สูง และความรู้มาก จะมีพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยมากตามไปด้วยนั้น ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะนำตามโมเดลนี้มาใช้ในการศึกษาเรื่อง “ ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นในการจัดการขยะของประชาชน กรณีศึกษาตำบลหมอเมือง อำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน ” การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนเราตามที่ได้พบในสภาพความเป็นจริงนั้น จากรูปแบบจะเห็นได้ว่าบุคคลที่มีระดับรายได้สูง ระดับการศึกษาสูง จะมีความคิดเห็น หรือ ทัศนคติที่ดีต่อการจัดการขยะของชุมชน และจะมีพฤติกรรมที่สนองตอบในเชิงบวกต่อการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนได้เป็นอย่างดี แต่ในทางตรงกันข้ามบุคคลที่มีระดับรายได้ต่ำ และระดับการศึกษาต่ำ จะแสดงความคิดเห็นหรือ ทัศนคติได้ในเชิงลบมากกว่าและจะแสดงพฤติกรรมที่จะสนองตอบต่อการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนได้ค่อนข้างน้อยเช่นกัน

ในขณะที่เดียวกัน ปัจจัยในเรื่องของอายุ เพศ อาชีพ นั้น โมเดลนี้จะเห็นได้ว่าอายุ หรือ เพศ ของประชาชนนั้นว่า อายุมากขึ้นจะมีความคิดเห็น หรือ ทัศนคติในเชิงบวกมากขึ้น และมีพฤติกรรมสนองตอบต่อการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนมากขึ้น ในทางตรงกันข้ามบุคคลที่มีอายุน้อยจะมีความคิดเห็น หรือ ทัศนคติไปในเชิงลบมากขึ้น และมีพฤติกรรมสนองตอบต่อการจัดการขยะ

มูลฝอยในชุมชนได้น้อยลง ส่วนของปัจจัยเรื่องของเพศ และอาชีพ จะเห็นได้ว่าบุคคลที่ประกอบอาชีพที่มีรายได้มากในกลุ่มอาชีพค้าขาย รัฐบาล รัฐวิสาหกิจ จะมีความคิดเห็น หรือทัศนคติในเชิงบวกมากขึ้น และมีพฤติกรรมสนองต่อการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนมากขึ้น ในทางตรงกันข้ามบุคคลที่ประกอบอาชีพที่มีรายได้น้อย ในที่นี้จะอยู่ในกลุ่มอาชีพเกษตรกรรม รับจ้าง หรือไม่ได้ประกอบอาชีพจะมีความคิดเห็นหรือทัศนคติไปในเชิงลบมากขึ้น และมีพฤติกรรมสนองต่อการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนน้อย สำหรับเพศนั้นเป็นปัจจัยส่วนบุคคลที่นำมาศึกษาซึ่งตามสภาพความเป็นจริงแล้วไม่ว่าเพศหญิงหรือเพศชาย ก็จะมีความคิดเห็นหรือทัศนคติเท่ากัน หรือเพศหญิงดีกว่า หรือ เพศชายดีกว่า ก็สามารเป็นไปได้อันขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายๆอย่างมาเป็นองค์ประกอบ เช่น การศึกษา การได้รับข่าวสาร หรือ ระดับรายได้ เป็นต้น อันนี้รวมถึงในเรื่องของพฤติกรรม ความร่วมมือในการจัดการขยะมูลฝอยด้วยเช่นกัน

ปัจจัยแวดล้อมของบุคคลมีส่วนอย่างมากต่อพฤติกรรมของบุคคล บุคคลที่อยู่ในสถานภาพที่ต่างกันจะมีพฤติกรรมที่ต่างกัน ข้อบังคับหรือกฎเกณฑ์ในสังคมรวมไปถึงกฎระเบียบ แนวทางปฏิบัติก็มีส่วนในการกำหนดพฤติกรรมด้วยเช่นกัน

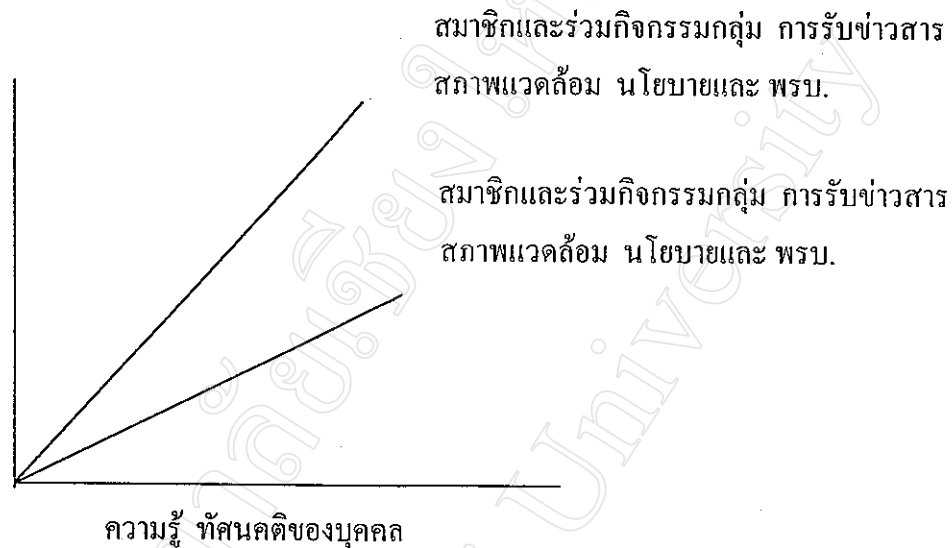
ปัจจัยเหล่านี้รวมไปถึงรายได้ของบุคคลด้วย เพราะว่าคนเราเมื่อมีรายได้น้อยก็จะไม่ยอมที่จะปฏิบัติในบางกิจกรรม โดยให้เหตุผลว่ามีค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอที่จะปฏิบัติเช่นนั้นได้

พฤติกรรมส่วนบุคคลมีความเกี่ยวข้องเป็นอย่างมากกับโครงสร้างของชุมชน บุคคลที่ไม่สามารถปฏิบัติกิจกรรมบางอย่างได้บางคนให้เหตุผลว่ามีค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอในการทำกิจกรรมหรือบางคนให้เหตุผลว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่สามารถจัดหาอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมนั้นๆ ให้ได้ในราคาที่ต่ำได้ คนบางคนไม่สามารถที่จะปฏิบัติในบางเรื่องต่างๆที่รู้ว่าเรื่องนั้นมีประโยชน์ เพราะมีปัญหาทางการเงิน ถ้าบุคคลมองปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวเองว่าเป็นปัญหาเฉพาะส่วนตัว บุคคลก็จะจัดการกับปัญหานั้นตามลำพัง ดังนั้นในเรื่องของการแก้ปัญหาจึงต้องช่วยกันหลายฝ่าย โดยมีการให้ความรู้ที่ถูกต้องเพื่อให้บุคคลสามารถมองเห็นทางแก้ปัญหา และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องก็ต้องร่วมมือกันในการแก้ปัญหา จึงจะเป็นผลดีกว่าในอนาคตต่อไป

2.1.2 รูปแบบระดับโครงสร้างของชุมชน (Community – Level Structure models)

ประกอบด้วยความเป็นสมาชิก และความถี่การร่วมกิจกรรมกลุ่ม การรับรู้ข่าวสาร สภาพแวดล้อม นโยบายและ พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง

พฤติกรรม

การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในสังคมนั้นไม่ว่าจะเป็นลักษณะชุมชนเขตเมืองหรือเขตชนบทก็ตาม เพราะจากแผนภูมินี้ได้นำปัจจัยจากการศึกษาของ Hornik (1990) มาเป็นรูปแบบโครงสร้างชุมชน (Community-Level Structure Models) โดยอาศัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เกิดจากรูปแบบโครงสร้างชุมชนในเรื่องความรู้คนในชุมชนจะมีผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมประชาชนได้ หรือไม่และอย่างไร

โดยในการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นในการจัดการขยะของชุมชน กรณีศึกษาดำบลหมอเมือง อำเภอแม่จรม จังหวัดน่าน” ได้นำรูปแบบนี้เป็นรูปแบบในการศึกษาการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในชุมชน สังคม โดยศึกษาในกลุ่มงานของการส่งเสริมสุขภาพของประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศในแถบยุโรป และประเทศกำลังพัฒนาโดยทดลองศึกษาถึงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการหันมานิยมใช้ถุงยางอนามัยในกลุ่มผู้ชายที่ใช้บริการทางเพศ ขึ้นอยู่กับทำให้ความรู้สอดแทรกมากน้อยแค่ไหน ซึ่งยังให้ความรู้ด้านสุขภาพที่เกี่ยวข้องและผลกระทบที่อาจได้รับจากพฤติกรรมที่ไม่ใช้ถุงยางอนามัยแล้วจะเกิดอะไรขึ้นผลคือยังมีความรู้เรื่องดังกล่าวมากขึ้นเท่าใดพฤติกรรมตอบสนองต่อการใช้จะยิ่งมากขึ้นเท่านั้น อีกอย่างหนึ่งได้ทดลองศึกษาถึงพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของประชาชนนั้นแม้จะมีการตราพระราชบัญญัติ กฎหมายที่ภาครัฐบาลร่างขึ้นมาเพื่อใช้บังคับนั้นยังไม่สามารถที่จะลดพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของประชาชนลงแต่เมื่อมีการณรงค์ให้ความรู้ และสอดแทรกความรู้ให้มากขึ้นด้วยสื่อต่างๆที่ภาครัฐบาลดำเนินการ ไม่ว่าจะเป็สื่อ

ทางวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต หรือสถานศึกษา แล้วมีการประเมินผลพบว่าการให้ความรู้แก่ประชาชนยิ่งประชาชนมีความรู้มากเท่าใดพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของประชาชนสามารถที่จะลดลงได้เช่นกัน

2.1.3 รูปแบบของการรับรู้ (Cognitive models)

รูปแบบนี้ให้ความสำคัญกับสิ่งที่มนุษย์คิด ซึ่งได้แก่ ความรู้ ความเชื่อ ทักษะ และความเข้าใจในสิ่งต่างๆ (Fishbein อ้างใน Robert Hornick, 1990) การอธิบายเหล่านี้เป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่มุ่งให้ความสนใจในกลุ่มประชาชน ระดับผู้นำ ความรู้ ภูมิปัญญาที่มีอยู่ ความเชื่อ ทักษะ และความรู้สึกร่วมกันเกี่ยวข้องด้วย สำหรับเปลี่ยนพฤติกรรม ทั้งหมดนี้ได้อธิบายโดยการพิจารณาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสุขภาพอนามัยในประเทศสหรัฐอเมริกา ยังมีความหลากหลายในส่วนของแนวคิด และนักเขียนหลายคนได้นำไปเป็นวรรณกรรมประกอบในการเขียนเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวที่น่าสนใจ และเหตุผลตามทฤษฎีที่กล่าวมาทั้งหมดทำให้เห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้นและรูปแบบความเชื่อด้านสุขภาพ (Rosenstock Strecher และ Becker, 1988) ซึ่งทั้งสองได้คาดหวังว่ารูปแบบดังกล่าวจะได้รับการยอมรับและมีคุณค่าเกิดประโยชน์ จนเกิดการยอมรับนั้น มีหลายข้อคิดหรือ ข้อสรุปที่ได้สนทนาและปรึกษากัน แต่มีการเพิ่มข้อคิดไปอีกอย่างหนึ่งคือ ความเข้าใจในตนเอง (Bandura, 1986)

ทฤษฎีของเหตุผลและการกระทำ ทฤษฎีอันนี้เริ่มที่จะมีการรวมกันเป็น 3 ประการ คือ 1) เป็นทฤษฎีที่อยู่บนหลักการเหตุผล 2) เป็นส่วนหนึ่งของความรู้ความเข้าใจเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินใจปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ทฤษฎีได้วางเงื่อนไข ขององค์ประกอบขององค์ความรู้และความเข้าใจ 3) เป็นสิ่งที่มีคุณค่าที่มีพลังสามารถทำนายพฤติกรรมได้ และทฤษฎีนั้น เป็นหลักการที่ใช้ทำการทดสอบกับสิ่งที่เป็นอยู่ต่อไป

ดังนั้น ในการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นในการจัดการขยะของชุมชน กรณีศึกษาตำบลหมอมเมือง อำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน” จึงมีความสนใจที่จะใช้รูปแบบนี้ เพราะว่าการที่คนในชุมชน จะมีพฤติกรรมที่สนองตอบ หรือ ให้ความร่วมมือ ต่อการกำจัดขยะในชุมชน ซึ่งจะรวมถึงการที่มีความคิดเห็นต่อการกำจัดขยะที่ดี คนในชุมชนนั้นๆ จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องเกี่ยวกับการกำจัดขยะซึ่งอาจจะได้รับจากแหล่งข่าวสารจากไม่ว่าจะได้รับจากองค์การบริหารส่วนตำบล เจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบล คณะกรรมการหมู่บ้าน หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เวทีประชาคม ตำบล/หมู่บ้าน เอกสารตำรา และหอกระจายข่าว เป็นต้น ซึ่งตามรูปแบบจะหมายรวมถึงการที่คนในชุมชนมีระดับการศึกษาคือยิ่งระดับการศึกษาสูงเท่าไร ก็จะมีความคิดเห็นต่อการกำจัดขยะที่ดี และมีพฤติกรรมกำจัดขยะที่ดีตามไปด้วยเช่นกัน

ในส่วนของปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องอันจะส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนทัศนคติในการกำจัดขยะของชุมชนและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตามมาการรวมกลุ่ม การเป็นสมาชิก การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม แหล่งการเรียนรู้ข่าวสาร สภาพสิ่งแวดล้อมชุมชนด้านกายภาพ สภาพของชุมชน และปัจจัยส่วนอื่นๆ เช่น พรบ.สาธารณสุข พ.ศ. 2535 พรบ.สภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึง ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2542) เหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาว่าจะมีผลต่อความคิดเห็นที่มีต่อการกำจัดขยะของประชาชนหรือไม่ อย่างไร และ ทำให้พฤติกรรมกำจัดขยะของประชาชนดีขึ้นมากน้อยเพียงใด และประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ศึกษา มีการรวมกลุ่ม มีการร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม และได้เข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มมากเท่าใด สังคมนั้นจะเกิดความเข้มแข็งและสนองตอบต่อความร่วมมือด้วยดี แต่ในทางตรงกันข้ามสังคมที่มีโครงสร้างที่หลวม (Loosely Structure) ชุมชน สังคมนั้นจะอ่อนแอ ขาดความสามัคคี และส่งผลต่อความคิดเห็นเชิงลบ และเกิดพฤติกรรมที่สนองตอบในการร่วมมือกำจัดขยะก็จะต่ำตามไปด้วยเช่นกัน

สำหรับสภาพสิ่งแวดล้อม มี 2 ประการ คือประการแรก คือสภาพสิ่งแวดล้อมทางด้านทางกายภาพ ได้แก่ลักษณะภูมิประเทศของพื้นที่ศึกษาที่ใช้ในการเก็บขน (Collection) การขนส่งและขนถ่าย (Transfer and transport) และเหมาะสมต่อการกำจัด (Disposal) ในระดับครัวเรือน ชุมชน ประการที่สองคือ สภาพชุมชน ได้แก่ ที่ตั้งของชุมชน ขนาดชุมชน และขนาดครัวเรือน

ส่วนปัจจัยส่วนอื่นประกอบด้วย นโยบายของหน่วยงานที่รับผิดชอบในที่นี้หมายถึงองค์การบริหารส่วนตำบลพรบ.สาธารณสุข พ.ศ. 2535 พรบ.สภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 3 พ.ศ. 2542) เหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาว่าจะมีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ศึกษา ตามรูปแบบของโครงสร้างชุมชน จะเห็นได้ว่ายิ่ง ชุมชนมีสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพชุมชน เอื้อต่อรูปแบบที่หน่วยงานที่รับผิดชอบเช่น องค์การบริหารส่วนตำบล หรือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ได้เห็นว่าเป็นรูปแบบที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในพื้นที่โดยคำนึงถึงการประหยัดงบประมาณ ไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม และเป็นรูปแบบที่ง่ายต่อการนำมาปรับใช้ในชุมชน ก็จะรับการสนองตอบในความคิดเห็น และความร่วมมือมากยิ่งขึ้นเท่านั้น และปัจจัยเอื้ออีกอย่างคือด้านนโยบายภาครัฐ และ พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง รวมถึงด้านงบประมาณที่ใช้ในการจัดการขยะในชุมชน และ มีการประชาสัมพันธ์เป็นข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนได้ทราบมากเท่าใด การตอบสนองด้านความคิดเห็นก็จะมากขึ้นตาม และ พฤติกรรมของประชาชนก็จะเปลี่ยนไปโดยจะสอดคล้องกับแนวทางที่หน่วยงานที่รับผิดชอบต้องการนำมาใช้ในพื้นที่ได้เช่นกัน

2.1.4 รูปแบบความคาดหวังของสังคม (Social Expectation Models)

แบบตัวอย่างเหล่านี้ได้แนะนำพฤติกรรมนั้นสิ่งซึ่งปรากฏถึงลักษณะเฉพาะของตัวบุคคล ซึ่งการตัดสินใจที่จะมีพฤติกรรมร่วมในการกำจัดขยะมูลฝอย และรวมถึงการแสดงความคิดเห็นต่อการเสนอแนวทางที่เป็นไปได้ที่จะนำมาเป็นรูปแบบในการปรับใช้ในพื้นที่ชนบทได้ดี ซึ่งการนำเอารูปแบบพฤติกรรมและการแสดงความคิดเห็นของตัวบุคคล แต่สังคมชอบที่จะนำเอารูปแบบของส่วนตัวบุคคล มาเป็นแบบอย่างเข้าแทนที่เหมือนว่าจะมีพฤติกรรมปฏิบัติของสังคม การปฏิบัติเฉพาะบุคคลเป็นผลตามความคาดหวังของการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในชุมชน แต่พฤติกรรมเหล่านี้จะแปรเปลี่ยนตามรูปแบบโมเดลของบุคคลในรูปแบบที่เป็นเครือข่ายทางสังคมและโอกาสต่อไป ถ้าพฤติกรรมในส่วนตัวบุคคลมีพฤติกรรมร่วมที่ดี และ ภาพรวมของพฤติกรรมร่วมในพฤติกรรมกำจัดขยะ รวมถึงการแสดงความคิดเห็นของระดับสังคมก็จะติดตามไปด้วยเช่นกัน

พฤติกรรมปฏิบัติอย่างน้อยแบ่งเป็น 2 ส่วน เกี่ยวกับพฤติกรรมทางสังคมที่ทำให้เปลี่ยนแปลงถึงพฤติกรรม อย่างแรกอาจเกิดจากการถูกชักชวนจากเพื่อนบ้าน ใกล้เคียง และอีกอย่างหนึ่งเกิดจากประสบการณ์ตรงของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นความพึงพอใจหรือความชอบในการปฏิบัติ และการยอมรับ หรือ สนองตอบต่อกฎเกณฑ์ของชุมชน สังคม โดยเฉพาะกลุ่มประชาชนที่มีประสบการณ์ในการกำจัดขยะในครัวเรือนของตนเองมาก่อน ย่อมที่จะนำเอาประสบการณ์ตรงของตนเองมาร่วมในการแสดงความคิดเห็นส่วนตัว และจะประพฤติปฏิบัติโดยจะแสดงออกมาเป็นเครือข่ายตามแต่พื้นฐานและประสบการณ์ส่วนตัวของเขาเหล่านั้น

สังคมและชุมชนยังมีความคาดหวังเกี่ยวกับการมีประสบการณ์ในพฤติกรรมปฏิบัติจากครัวเรือนโดยตรง การสนทนาท่ามกลางกลุ่มเขาเหล่านั้น ในเครือข่ายเกี่ยวกับสังคม การเสนอข่าวทางสื่อมวลชนหนังสือและ การสังเกต พฤติกรรมล้วนมีผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่มีผลต่อการกำจัดขยะ ซึ่งมีผลมาจากประสบการณ์ ความรู้ ทำให้พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะ และสามารถที่จะร่วมแสดงทัศนคติต่อรูปแบบวิธีการกำจัดขยะที่เหมาะสมต่อชุมชน สังคมนั้นๆ ได้เพิ่มมากขึ้น

กระบวนการดังกล่าวมีอิทธิพลต่อความคิดเห็น และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยเกิดจากความรู้อย่างเข้าใจ ประสบการณ์ ซึ่งส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนในเชิงบวกต่อการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนมากขึ้น ซึ่งการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนนั้นก็จะเป็นบรรทัดฐานของสังคมนั้นไปโดยปริยาย อย่างไรก็ตามการศึกษาก็เพื่อประเมินสังคมเหล่านั้นว่าพฤติกรรมของเขาเหล่านั้น โดยมีการปฏิบัติเป็นตัวอย่าง และ แบบอย่างที่ดีปฏิบัติต่อกัน มาจนเป็นกิจวัตรจนชินเป็นนิสัย โดยต้องมีความสอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรมและเครือข่ายในระดับสังคมอย่างต่อเนื่องต่อไป

อย่างไรก็ตาม ความเชื่อของตัวบุคคลที่สามารถทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในสังคม หรือไม่นั้น ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนซึ่งมีอิทธิพลทางต่อตัวบุคคล และโครงสร้างของชุมชนในสังคมตามมา ซึ่งจากข้อมูลของการสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มประชาชน นั้นเกิดขึ้นจากความรู้ ความเข้าใจ บวกกับประสบการณ์ทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น โดยเกิดความตระหนักร่วมต่อปัญหาที่จะตามมา และเกิดผลกระทบต่อสังคม จนกลายเป็นบรรทัดฐานของพฤติกรรมที่ดีขึ้นของสังคม

ความเชื่อส่วนบุคคลนั้นจะมีผลหรือไม่มีผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในระดับสังคม และระดับตัวบุคคล ภายใต้ปัจจัยที่เหมือนกัน ซึ่งบางพฤติกรรมสามารถเข้าใจในระดับกลุ่มสังคม ก่อนข้างมากกว่าระดับตัวบุคคล ย่อมขึ้นอยู่กับความคาดหวังทางสังคม ข้อมูลเกี่ยวกับสังคมของพฤติกรรมของเขาทั้งหลาย การประยุกต์ใช้คำถามว่าควรจะถามว่า “ ทำอย่างไรถึงจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของกลุ่มสังคม ” มากกว่าการที่จะถามว่า “ ทำอย่างไรถึงจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในระดับตัวบุคคล ”

ตัวอย่างของทฤษฎีนี้เป็นข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับบรรทัดฐานที่ค่อนข้างจะเข้มแข็งเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเชิงบวก หรือเชิงลบต่อพฤติกรรมและการกำจัดขยะของประชาชน คำพูดที่เกี่ยวข้องกับบรรทัดฐานของสังคมว่าในสังคมที่มีความรู้ ซึ่งก็มีผลกระทบต่อพฤติกรรมในระดับบุคคลด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตามภาพที่เห็นในสังคมที่มีบรรทัดฐานที่เข้มแข็งด้วยปัจจัยที่เป็นแรงเสริมด้านความรู้ ประสบการณ์ ซึ่งแผนภูมินี้ได้แนะนำซึ่งนำภาพของสังคมที่มีบรรทัดฐานของสังคมที่มีพฤติกรรมกำจัดขยะในสภาพสังคม ชุมชนที่มีความสอดคล้องกันตามสภาพแวดล้อม ระดับความรู้ส่วนบุคคลที่แตกต่างกันก็จะมีผลต่อพฤติกรรมปฏิบัติซึ่งอาจจะไม่ตรงกับความคาดหวังของสังคมได้เช่นกัน

จากรูปแบบที่นำมาเป็นต้นแบบในการศึกษาครั้งนี้สามารถอธิบายได้ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา รายได้ ทำให้เกิดทัศนคติที่มีต่อความคิดเห็นในการจัดการขยะของชุมชน ส่วนใหญ่จะมีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกัน และบางส่วนอาจมีความสัมพันธ์ในทิศทางที่ตรงกันข้ามได้เช่นกัน เช่น คนอายุน้อย มีการศึกษาสูง จะมีความคิดเห็นเชิงบวกมากกว่าผู้ที่อายุมากแต่มีการศึกษาที่ต่ำ เป็นต้น แต่บางส่วนก็ไม่อาจคาดการณ์ไปข้างหน้าได้เช่น เพศชาย และ เพศหญิง เป็นต้น
2. ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยของความคิดเห็นด้านสิ่งแวดล้อม ส่วนปัจจัยอื่นๆ ในที่นี้หมายถึง กฎหมาย พระราชบัญญัติ และงบประมาณ มีผลต่อทัศนคติ หรือความคิดเห็นในการจัดการขยะของชุมชน ในทิศทางเดียวกันเป็นส่วนใหญ่

3. พฤติกรรมการจัดการขยะของชุมชนมีผลมาจากทัศนคติที่เป็นพื้นฐานตามที่ได้ศึกษามาจะเป็นตัวบ่งบอกถึงพฤติกรรมของชุมชนนั้นต่อการกำจัดขยะได้เช่นกัน

2.2 ทฤษฎีการจัดการ (Management Theory)

French and Saward (1975) ได้นิยามคำว่า การจัดการ(Management)ไว้ใน Dictionary of Management หน้า 9 ว่า

การจัดการ คือ กระบวนการ กิจกรรมหรือการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ในอันที่จะเชื่อมั่นได้ว่า กิจกรรมต่างๆ ดำเนินไปในแนวทางที่จะบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน้าที่ในอันที่จะสร้าง และรักษาไว้ซึ่งสถานะที่จะเอื้ออำนวยต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความพยายามร่วมกันของกลุ่มบุคคล

หลักการจัดการ แบ่งออกเป็น 3 ประการ

1. การบริหาร (Administration) เป็นเรื่องเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย และการประสานงานในหน้าที่ต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น
2. การจัดการ (Management) เป็นเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายภายในขอบเขตจำกัด ซึ่งกำหนดขึ้นโดยฝ่ายบริหาร ในปัจจุบันในระดับท้องถิ่นคือ อบต. และ เทศบาล
3. หน้าที่ในการจัดองค์การ (Function of an organization) ซึ่งเป็นกระบวนการประสานงานระหว่างบุคคล หรือระหว่างกลุ่มบุคคล หรือ หน่วยงาน ควรมอบหมายให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ในเรื่องนี้โดยเฉพาะ

อาจสรุปได้ว่าแนวความคิดเกี่ยวกับการจัดการก็คือ การกำหนดโครงสร้างแนวความคิดเกี่ยวกับการจัดการ โดยการวิเคราะห์หน้าที่พื้นฐาน และกำหนดรายละเอียดกิจกรรม หรือหน้าที่พื้นฐานที่ค้นพบจะถูกประมวลกันขึ้นเป็นกระบวนการ

พินลจรรย์ นามวัฒน์ (2537: 35 - 40) หน้าที่ในการจัดการประกอบด้วย การมีหน้าที่ในการวางแผน ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย โครงการ และวิธีการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ นโยบายและโครงการที่กำหนดไว้ หน้าที่ในการจัดองค์การ เป็นเรื่องของการจัดโครงสร้างบทบาทต่างๆ โดยพิจารณากำหนดกิจกรรมต่างๆที่จำเป็นสำหรับการบรรลุเป้าหมายขององค์การ รวมทั้งการจัดรวมกลุ่มกิจกรรมและการจัดให้กลุ่มกิจกรรมนั้นๆ มีผู้บริหารรับผิดชอบ นอกจากนี้ยังมีการเตรียมประสานความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจหน้าที่ทั้งแนวดิ่ง และ แนวนอนของโครงสร้างองค์การอีกด้วย หน้าที่ในการจัดคนเข้าทำงาน เป็นการจัดการเกี่ยวกับตัวบุคคล

และจัดให้บุคคลดำเนินงานตามความเหมาะสม หน้าที่ในการสั่งการเป็นเรื่องเกี่ยวกับการให้แนวทางและบังคับบัญชาผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา

ทักษะในการจัดการพบว่าในการจัดการกิจกรรมต่างๆเพื่อที่จะมุ่งสู่วัตถุประสงค์ จะต้องมียุทธศาสตร์พื้นฐานที่สำคัญ 2 ประการคือ

1. ทักษะในการตัดสินใจ เป็นสิ่งที่แบ่งแยกระหว่างผู้บริหารกับผู้ปฏิบัติ และเป็นบรรทัดฐานในการวัดความสามารถของผู้บริหารว่าจะใช้ทรัพยากรเท่าไร และอย่างไร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร
2. ทักษะในการติดต่อสื่อสาร เป็นการแลกเปลี่ยนข่าวสาร ซึ่งหมายถึงการให้ข้อคิดเห็น ทำให้ตนเองเป็นที่เข้าใจแก่ผู้อื่น การติดต่อสื่อสารจะมีได้ต้องประกอบด้วย 2 ฝ่ายคือ ฝ่ายผู้ให้ หรือส่งข้อความ และฝ่ายผู้รับ และความสำเร็จของการติดต่อสื่อสารคือความเข้าใจระหว่างผู้ให้และผู้รับและนอกจากนั้นนโยบายและกิจกรรมขององค์กรจะดำเนินไปได้ก็ต่อเมื่อการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างสมาชิกขององค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดการกิจกรรมสาธารณะของชุมชน

กิจกรรมต่างๆ ในชุมชนมักประกอบด้วยกิจกรรมที่เป็นของแต่ละกลุ่มองค์กร กิจกรรมในลักษณะของแต่ละบุคคล กิจกรรมที่รัฐหรือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ หรือ มอบหมายให้ชุมชนดำเนินการ ดังนั้นการดำเนินการที่เป็นรูปธรรมในทางปฏิบัติมีเป้าหมายคือ

1. ประชาชนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมในโครงการท้องถิ่นโดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและดำเนินการ
2. องค์กรที่ไม่เป็นทางการหรือ อาสาสมัคร มีบทบาทสำคัญในกิจกรรมของท้องถิ่น กลุ่มองค์กรต่างๆ ทั้งในและนอกชุมชน ร่วมมือดำเนินการเพื่อเป้าหมายของส่วนรวม โดยสิ่งที่ดำเนินการได้แก่

ก. การจัดองค์กรและบริหารจัดการ มีการมอบหมายหรือตั้งองค์กรผู้รับผิดชอบ ทำงานภายใต้การบริหารจัดการ เช่น การพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม ก็จะมีคณะทำงานดำเนินงานตามแผนงาน โครงการด้านสิ่งแวดล้อม

ข. ส่งเสริมการวางแผนแบบมีส่วนร่วม องค์กรผู้รับผิดชอบ หรือองค์กรประสานงานใน ชุมชนมีการจัดการเพื่อส่งเสริมการวางแผนแบบมีส่วนร่วม โดยอาจใช้เทคนิคการประชุมเพื่อการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (Appreciation Influence Control)หรือเทคนิคการประชุมเพื่อกำหนดอนาคตร่วมกัน (Future Search Conference) เพื่อให้สามารถ

1. กำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน
 2. วางแผนร่วมกัน และร่วมระดมทรัพยากร)
 3. แบ่งบทบาทหน้าที่ จัดทำเครื่องชี้วัดจัดระบบการติดตามความก้าวหน้า การสรุปทบทวนจากการดำเนินการร่วมกัน
- ค. การประเมินผลกิจกรรมที่ผ่านมามักจะประเมิน โดยผู้เชี่ยวชาญที่ใช้วิธีการทาง วิทยาศาสตร์และวิธีการเชิงปริมาณ วิธีการทั้งสองแบบเป็นวิธีที่มุ่งวัดเฉพาะ สิ่งที่จับต้องได้ และมักจะเป็นวิธีที่ตัดการมีส่วนร่วมของประชาชนออกไป ถือเป็นการลดคุณค่าความเป็นเจ้าของและความรับผิดชอบของประชาชนต่อ กิจกรรม โครงการ ดังนั้นการประเมินผลควรให้ประชาชนดำเนินการ และ อาจเชิญบุคคลภายนอกมีส่วนร่วมในการประเมิน มีการสรุปทบทวนเพื่อ พัฒนากิจกรรม โครงการอย่างต่อเนื่อง
- ง. พหุภาคีจัดระบบสนับสนุนกระบวนการแผนงาน โครงการของชุมชน โดย ภาครัฐต้องปรับบทบาทเป็นการกระตุ้น และอำนวยความสะดวก เพื่อส่งเสริม สนับสนุนเพิ่มความเข้มแข็งแก่ชุมชนท้องถิ่น โดยลักษณะการแยกเครือข่าย ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมเป็น 2 ระดับ คือ
1. หมู่บ้าน ชุมชน กลุ่มและองค์กรชุมชน เป็นเครือข่ายร่วมมือใน ระดับ ปฏิบัติการ ระดับตำบล หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 2. ขยายเครือข่ายความร่วมมือ โดยส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล (ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์ , 2543 : 77 – 79)

2.3 ทฤษฎีทัศนคติ (Attitude Theory)

“ทัศนคติ” เป็นสิ่งหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของเรามาก ซึ่งอาจสังเกตได้จากการที่ เรามักจะมีแนวโน้มเอียงตอบสนองต่อสิ่งต่างๆ รูปของการประเมินค่าจะเห็นได้ว่า “ ความชอบ (Likes) หรือความไม่ชอบ (Dislikes)” ของบุคคลก็คือแนวโน้มเอียงที่เขากลับมาประเมินค่าสิ่งต่างๆ ในแง่บวก(Positive)หรือในแง่ลบ (Negative) นั่นเอง

นักจิตวิทยาสังคมได้ให้ความหมายทัศนคติไว้แตกต่างกันมากมาย ดังตัวอย่างข้างล่างนี้ Gordon (1935: 810) ให้คำนิยามไว้ว่า “ ทัศนคติหมายถึง สภาวะความพร้อมทางด้านจิตใจและ ประสาท ซึ่งเกิดขึ้นจากประสบการณ์ สภาวะความพร้อมนี้มีอิทธิพลโดยตรงที่จะกำหนดทิศทาง ของปฏิบัติการของบุคคลที่จะมีต่อบุคคล วัตถุและสถานการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ”

อุทัย หิรัญโต (2522: 80-81) ให้ความเห็นว่า ทักษคติ ของคนเรามีหลายระดับ คือ อย่างผิวเผินก็มี อย่างลึกซึ้งก็มี สำหรับทัศนคติมีเป็นความคิดเห็นนี้ เป็นทัศนคติที่ลึกซึ้งและติดตัวไปเป็นเวลานาน เป็นความคิดเห็นต่างๆไป ซึ่งมีประจำตัวของบุคคลทุกคน ทักษคติที่ไม่ลึกซึ้งและเป็นทัศนคติเฉพาะอย่าง และมีอยู่ระยะสั้น เรียกว่า Opimion เป็นทัศนคติประเภทหนึ่งที่ไม่ตั้งอยู่บนรากฐานของพยานหลักฐาน ที่เพียงพอแก่การพิสูจน์มีความรู้แห่งอารมณ์น้อย และเกิดขึ้นได้ง่ายแตกสลายตัวเร็ว

Bem (1970) ให้คำนิยามไว้ว่า “ทัศนคติคือ ความชอบ และความไม่ชอบ ทักษคติคือ ความโน้มเอียงเข้าไปหาและหลีกเลี่ยงจากสถานการณ์ วัตถุ บุคคล กลุ่มบุคคล หรือภาวะสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ซึ่งประกอบด้วย ความคิดที่เป็นนามธรรม ตลอดจนนโยบายต่างๆของสังคม ”

Thurstone (1946) ซึ่งกล่าวว่า “ ทัศนคติคือ ระดับความมากน้อยของความรู้สึกทางบวกหรือทางลบที่เกี่ยวข้องกับจิตวิสัย ”

จากคำนิยามของ Thurstone สิ่งที่น่าสนใจจะนำมากล่าวขยายความก็คือ ความรู้สึกทางบวก (Positive affect) ความรู้สึกทางลบ (Negative affect)

ความรู้สึกทางบวกหมายถึง ความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งต่างๆถ้าบุคคลมีความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ก็แสดงว่าบุคคลชอบและพอใจมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้น ส่วนความรู้สึกทางลบหมายถึง ความรู้สึกที่ไม่ดีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ก็แสดงว่าเขาไม่ชอบหรือเกลียดสิ่งนั้น อยากรอดหนี ไม่อยากเข้าใกล้ เป็นต้น ในลักษณะนี้อาจกล่าวได้ว่าบุคคลมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น

ความคิดเห็น - ทัศนคติ

คำว่า “ความคิดเห็น” นั้น นักจิตวิทยาสังคมได้ใช้กันอยู่บ่อยครั้งว่า หมายถึง ทัศนคติ บางคนก็ใช้คำว่า “ความคิดเห็น” แต่อย่างไรก็ตามมีผู้ให้ความหมายไว้ว่า “ความคิดเห็นคือการแสดงออกทางด้านคำพูด ซึ่งสะท้อนให้เห็นทัศนคติซึ่งซ่อนเร้นอยู่” (Campbell, 1975: Thurstone, 1928) ดังนั้นจากคำพูด ที่กล่าวว่า “ข้าพเจ้าชอบ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์” นั้นเป็นการแสดงออกมาของทัศนคติเชิงบวกของบุคคลซึ่งซ่อนเร้นอยู่ภายในนอกจากนี้ Osgood, Suci and Tannenbaum (1957) กล่าวว่าความคิดเห็น คือ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริง และสามารถพิสูจน์ได้ ส่วนทัศนคติ เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับรสนิยม (Taste) และไม่สามารถพิสูจน์ได้ ยกตัวอย่าง สมมุติว่าชายคนหนึ่งมีความสนใจในโคลงกลอนมาก ความเชื่อของเขาเกี่ยวกับว่าใครเป็นเป็นคนเขียนโคลงบทนั้น เรียกว่า “ความคิดเห็น” ส่วนความเชื่อของเขาที่ว่าโคลงบทนั้นไพเราะและมีคุณธรรมแฝงอยู่ในตัวเรียกว่า “ทัศนคติ”

องค์ประกอบของทัศนคติ

Kothandapani (1971) กล่าวว่า โดยทั่วไปแล้ว ทัศนคติทุกชนิดจะมีองค์ประกอบที่เหมือนกันอยู่ 3 อย่าง คือ

1. องค์ประกอบทางด้านความเชื่อ (Cognitive or Belief Component)
 2. องค์ประกอบทางด้านอารมณ์ หรือความรู้สึก (Emotional or Feeling)
 3. องค์ประกอบทางด้านพฤติกรรมหรือการกระทำ (Behavioral or Action Component)
- เพื่อให้เกิดความเข้าใจ จะได้อธิบายแต่ละองค์ประกอบว่ามีลักษณะอย่างไร ดังนี้

องค์ประกอบทางด้านความเชื่อ

องค์ประกอบนี้หมายถึง ความเชื่อของบุคคลเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ เช่น คนภาคเหนือ อาจเชื่อว่าคนกรุงเทพฯมักเป็นคนหลอกลวงหรือนักเล่นรรมมีความเชื่อว่ารถยนต์ยี่ห้อเป็นซ์ทำมาจากประเทศเยอรมันนี่ เป็นรถยนต์ที่มีคุณภาพดี คงทน และนักวิทยาศาสตร์เชื่อว่าโลกที่เราอยู่นี้มีรูปร่างกลม

ความเชื่อเกิดจากประสบการณ์ส่วนตัวและการเรียนรู้จากผู้อื่น เช่น จากคำบอกเล่าหรือจากการอ่านหรือได้ยินได้ฟังข่าวสารทางสื่อมวลชน

องค์ประกอบทางด้านอารมณ์

หมายถึงปฏิบัติการตอบสนองทางด้านความรู้สึก หรืออารมณ์ของบุคคลที่มีต่อวัตถุหรือสิ่งต่างๆ ในการวัดองค์ประกอบทางด้านอารมณ์นี้อาจจะทำได้หลายวิธี วิธีหนึ่งก็คือการถามตัวบุคคลว่าเขามีความรู้สึกอย่างไรต่อสิ่งนั้น เช่น มีความรู้สึกในทางบวก หรือในทางลบ อีกวิธีหนึ่งคือการวัดจากปฏิบัติการตอบสนองทางด้านร่างกายของบุคคล วิธีนี้ยึดหลักว่าอารมณ์ที่ถูกกระตุ้นทำให้กระบวนการต่างๆ ในร่างกายเกิดการเปลี่ยนแปลง ยกตัวอย่าง เช่น อคติ (Prejudice) อาจทำให้เกิดการกลัว หรือความโกรธ เมื่อบุคคลโกรธหรือกลัวเขามักจะมีเหงื่อออกมา แทนที่จะถามเขาว่ารู้สึกอย่างไร นักจิตวิทยาก็สามารถดูได้โดยตรงจากเครื่องมือที่ระบุอารมณ์ อัตราการเต้นของหัวใจ การตอบสนองของผิวหนัง และการหรี หรือเบิกกว้างของนัยน์ตา จะสามารถบอกได้ว่าอารมณ์ของบุคคลอยู่ในระดับใด

ตัวแปรที่บ่งการว่าอารมณ์ของบุคคลที่มีต่อวัตถุจะเป็นไปในรูปใดนั้นอาจจะเป็นความเชื่อและประสบการณ์ของแต่ละบุคคลนั่นเอง ประสบการณ์ของบุคคลอาจจะเป็นตัวตัดสินใจอารมณ์ของบุคคล ถ้าหากบุคคลมีประสบการณ์โดยตรงในแง่ลบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ก็อาจจะทำให้เขาเกิดความรู้สึกที่ไม่ดีหรือทางลบต่อสิ่งนั้นด้วย

องค์ประกอบทางด้านพฤติกรรม

องค์ประกอบนี้หมายถึงว่า บุคคลจะประพฤติหรือปฏิบัติอย่างไรต่อวัตถุ หรือกลุ่มบุคคลในกรณีนี้ความเชื่อและ ความรู้สึกมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ในทางตรงกันข้ามพฤติกรรมก็สามารถมีอิทธิพลต่อความเชื่อและความรู้สึกของบุคคลได้เช่นเดียวกัน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าโดยทั่วไปทัศนคติเกิดจากการเรียนรู้ แหล่งที่ทำให้เกิดทัศนคติมีมากมาย ในที่นี้จะกล่าวรวมเป็นหัวข้อใหญ่ที่สำคัญ 3 หัวข้อ คือ ประสบการณ์ส่วนบุคคล อิทธิพลของบุคคลอื่น และปฏิกิริยาทางด้านอารมณ์ ซึ่งอิทธิพลของบุคคลอื่นมีอิทธิพลต่อทัศนคติมากที่สุด แหล่งที่มาของพฤติกรรมคือ

1. ประสบการณ์ส่วนบุคคล (Personal-Experience) การที่เราได้มีประสบการณ์จากสิ่งใดสิ่งหนึ่งจะมีอิทธิพลต่อทัศนคติของเรา ตัวอย่างเช่น ถ้าเรามีประสบการณ์ที่ดีในการติดต่อกับบุคคลหนึ่ง เราจะมีความรู้สึกรับบุคคลนั้นในทางตรงกันข้าม ถ้ามีประสบการณ์ที่ไม่ดี เช่น ได้รับความลงโทษจะโดยทางร่างกายหรือจิตใจก็ตาม หรือเกิดสภาพการณ์คับข้องใจอยู่บ่อยๆ จากการพบปะหรือติดต่อกับบุคคลนั้น เราก็มักจะมีความโน้มที่จะไม่ชอบบุคคลนั้นได้
2. อิทธิพลของบุคคลอื่น (The Influence of other People) ซึ่งเกิดจากการติดต่อสัมพันธ์ตามบทบาทหน้าที่ในสถาบันและกลุ่มต่างๆมีปัจจัยทางสังคม(Social Sources) หลายอย่างมีอิทธิพลต่อทัศนคติ ปัจจัยเหล่านี้คือ วัฒนธรรมครอบครัว (เช่น พ่อ-แม่) เพื่อนวัยเดียวกัน (Peers) สื่อมวลชน (Mass Media) เช่น สื่อวิทยุ หนังสือพิมพ์และโทรทัศน์ และสถาบันต่างๆ(โรงเรียน,มหาวิทยาลัย, วัด, และโบสถ์ เป็นต้น)
3. ปฏิกิริยาทางด้านอารมณ์ (Emotional Reaction) อารมณ์ของบุคคลทำให้เกิดทัศนคติที่ดีหรือไม่ดีต่อสิ่งต่างๆเช่น บุคคลที่มีความคับข้องใจมักมีอคติต่อผู้อื่นมากกว่าบุคคลที่ไม่มีความคับข้องใจของบุคคลนำไปสู่การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมก้าวร้าว อย่างไรก็ตามการที่บุคคลจะแสดงความก้าวร้าวออกมาหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างคือการคาดหวังว่าจะถูกลงโทษระดับของความคับข้องใจและการถูกบีบคั้นจากสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง

ทัศนคติและการปฏิบัติ

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526) ได้อธิบายไว้ว่า ทัศนคติเป็นเรื่องของอารมณ์ ความรู้สึกที่มีต่อสิ่งต่างๆ รอบตัว เช่นบุคคล เหตุการณ์ สถานที่ และพฤติกรรมปฏิบัติของบุคคลในเรื่องต่างๆ นั้นเป็นผลมาจากทัศนคติที่มีต่อสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัตินั้นโดยตรง และทัศนคติที่มีต่อสถานการณ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งทัศนคติจะส่งผลต่อการปฏิบัติของบุคคลเมื่อมีสิ่งเร้าที่เหมาะสม แต่ทั้งนี้การ

ปฏิบัติไม่ได้มีผลมาจากทัศนคติเพียงปัจจัยเดียว แต่หากยังมีปัจจัยอื่นๆเป็นองค์ประกอบด้วย เช่น ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางสภาพแวดล้อมและปัจจัยอื่นๆ ซึ่งจะสามารถทำนายสิ่งที่บุคคลจะปฏิบัติได้

ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็น

Foster (1952: 119) ได้กล่าวสรุปเกี่ยวกับความคิดเห็นว่ามีมูลเหตุ 2 ประการคือ

1. ประสบการณ์ของบุคคลที่มีต่อสิ่งของบุคคลหมู่คณะเรื่องราวต่างๆ หรือสถานการณ์ความคิดเห็นเกิดขึ้นในตัวบุคคลจากการได้พบเห็น ความคุ้นเคย อาจถือได้ว่าประสบการณ์ตรงและการได้ยินได้ฟัง ได้เห็นรูปถ่าย หรืออ่านจากหนังสือ โดยไม่ได้พบเห็นของจริงถือว่าเป็นประสบการณ์ทางอ้อม
2. ระบบค่านิยมและการตัดสินใจค่านิยม เนื่องมาจากกลุ่มชนแต่ละกลุ่มมีค่านิยมและการตัดสินใจค่านิยมไม่เหมือนกัน คนแต่ละกลุ่มจึงมีความคิดเห็นในสิ่งต่างๆ แตกต่างกัน

Oskamp (1977: 119-133) ได้กล่าวสรุปถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดความคิดเห็น ดังนี้คือ

1. ปัจจัยทางพันธุกรรม และ สรีระ คือ อวัยวะต่างๆของบุคคลที่ใช้รับรู้ความผิดปกติของอวัยวะ ความบกพร่องของอวัยวะสัมผัส ซึ่งมีผลต่อความคิดเห็นไม่ติของบุคคลภายนอก
2. ประสบการณ์โดยตรงของบุคคลคือ บุคคลได้ประสบกับเหตุการณ์ด้วยตนเอง การกระทำด้วยตนเองหรือได้พบเห็น ทำให้บุคคลมีความพึงใจและเกิดความคิดเห็นประสบการณ์เหล่านั้นต่างกัน
3. อิทธิพลของผู้ปกครอง คือ เมื่อเป็นเด็ก ผู้ปกครองจะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดและให้ข้อมูลแก่เด็กได้มาก ซึ่งจะมีผลต่อพฤติกรรม และ ความคิดเห็นของเด็กด้วย
4. ทัศนคติและความคิดเห็นของกลุ่ม คือ เมื่อบุคคลเจริญเติบโตย่อมจะต้องมีกลุ่มและสังคม ดังนั้นความคิดเห็นของกลุ่มเพื่อน กลุ่มอ้างอิงหรือการอบรมสั่งสอนของโรงเรียน หน่วยงานที่มีความคิดเห็นเหมือนกัน หรือแตกต่างกัน ย่อมจะมีผลต่อความคิดเห็นของบุคคลด้วย
5. สื่อมวลชน คือ สื่อต่างๆที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนเรา ดังนั้นสื่อเหล่านี้ซึ่งได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร จึงเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความคิดเห็นของบุคคล

2.4 แนวคิดการจัดการขยะมูลฝอย

ประธาน ดังสิกบุตร (2542 : 5) องค์การบริหารงานส่วนท้องถิ่น ต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติในการจัดการ และการบริหารแนวใหม่ที่กระจายอำนาจการจัดการท้องถิ่นลงไปในระดับบ้านต่างๆ ให้เป็นผู้จัดการสิ่งแวดล้อมและชุมชนด้วยตัวเอง ฝ่ายบริหารเป็นเพียงแค่อำนวยความสะดวก และ ประสานงานเพื่อให้เกิดการทำงานในเบื้องต้นเท่านั้น จากนั้นก็บริหารจัดการสนับสนุนให้เกิดการทำงานของชาวบ้านในระดับบ้านกันเอง รวมทั้งการช่วยประสานให้แต่ละระดับบ้านมาเป็นเครือข่ายการจัดการชุมชน ตามแบบที่ชุมชนเห็นว่าจะมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานมากกว่านี้ก็ได้

ดังนั้น การจัดการของท้องถิ่นจึงต้องมีขนาดเล็กลง แต่มีประสิทธิภาพในด้านข้อมูลพื้นฐาน การบริหารจัดการ การประสานงานเครือข่าย การอำนวยความสะดวก การให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการ และที่สำคัญ “ จะไม่เป็นหน่วยงานปฏิบัติการอีกต่อไป ” งานใดที่เป็นของส่วนกลางจะมอบหมายให้เอกชนเข้ามาลงทุนดำเนินการและให้องค์กรประชาชนในท้องถิ่นควบคุมและติดตามการดำเนินงานกันเอง

บทบาทการบริหารงานส่วนท้องถิ่นภายใต้ การกระจายอำนาจ (Decentralization) ซึ่งใช้เป็นเครื่องมือของรัฐในการบริหารงานให้สามารถบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ จึงถือได้ว่าการเพิ่มประสิทธิภาพ และ ประสิทธิภาพในการบริหารงานขององค์กรภาครัฐ ด้วยการเปิดโอกาสให้หน่วยงาน และ องค์กรต่างๆ ได้มีส่วนตัดสินใจในการดำเนินงานที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง 2 รูปแบบคือการกระจายอำนาจทางการบริหาร และ การกระจายอำนาจทางการเมืองการปกครอง อันเป็นการโอนอำนาจการตัดสินใจ และ การดำเนินงานต่างๆ ไปสู่ท้องถิ่น (ตระกูล มีชัย : 2538)

การจัดการของเสียที่มาจากแหล่งกำเนิดให้เน้นการจัดการของเสียที่ต้นทาง ประชาชนมีส่วนรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการจัดการของเสียด้วยตนเอง หันมาใช้วิธีการจัดการของเสียแบบยั่งยืน แทนการจัดการที่ปลายทาง ต้องแก้ไขวิธีการจัดการของเสียใหม่

การใช้ “จริยธรรมสิ่งแวดล้อม” เป็นพื้นฐานในการพัฒนา ความเคารพ ความเข้าใจธรรมชาติ จะนำมาสู่การรักษาผลประโยชน์ร่วมกันมากยิ่งขึ้น (The Common Interest) ทำให้ชาวบ้านรัก และ ห่วงแหนธรรมชาติ การละซึ่งการเบียดเบียนธรรมชาติจะนำมาสู่การมีสติที่จะอยู่ในโลกแบบพอเพียง ซึ่งเป็นแก่นสาระของการนำพาชุมชนไปสู่ความอยู่รอดได้โดยง่าย

ล้ำศักดิ์ ชวนิชย์ (2531: 11-12) ปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมจากขยะ เนื่องจากเมื่อมีขยะเกิดขึ้นจำนวนมากเกิดขึ้น แต่ชุมชนไม่สามารถเก็บขน และกำจัดขยะมูลฝอยได้อย่างหมดจดหรือจัดการได้อย่างถูกสุขลักษณะ ดังนั้น ขยะมูลฝอยจึงเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมคือ

1. อากาศเสีย (Air Pollution) เกิดจากการเผาขยะมูลฝอยกลางแจ้งก่อให้เกิดควัน และสารพิษทางอากาศ ทำให้คุณภาพอากาศเสื่อมลงไป
2. น้ำเสีย (Water Pollution) เกิดจากการกองขยะมูลฝอยลงบนดิน เมื่อฝนตกลงมาบนกองขยะมูลฝอย จะเกิดน้ำเสียมีความสกปรก ซึ่งจะไหลลงสู่แหล่งน้ำทำให้เกิดมลพิษของแหล่งน้ำ
3. แหล่งพาหะนำโรค (Breeding Places) เกิดจากการกองขยะมูลฝอย บนพื้นเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของ หนู และ แมลงวัน เป็นต้น ซึ่งเป็นพาหะนำโรคติดต่อทำให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน
4. เหตุรำคาญและความไม่น่าดู (Nuisance and Esthetics) เกิดจากการเก็บขนขยะ มูลฝอยไม่หมด รวมทั้งการกองบนพื้นซึ่งจะส่งกลิ่นเหม็นรบกวนประชาชนแลเกิดภาพไม่สวยงาม ไม่เป็นสุนทรียภาพ นอกจากปัญหาสิ่งแวดล้อมข้างต้นแล้ว ขยะมูลฝอยยังเป็นตัวการสำคัญสำหรับปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยของหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งจะต้องเพิ่มปริมาณบุคลากร เพิ่มงบประมาณ อุปกรณ์ ในการจัดการขยะมูลฝอย รวมทั้งการให้ความรู้ทางวิชาการ และเทคโนโลยีแก่เจ้าหน้าที่ และประชาชน เพิ่มมากขึ้นตามการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะมูลฝอย

หลักการจัดการขยะของชุมชนที่ถูกต้อง (ชมรมอาชีพเวชศาสตร์สาธารณสุข,2537 : 51)

1. การลดการก่อเกิดมูลฝอยจากแหล่งกำเนิด (Reduce) เช่น การลดการใช้ถุงพลาสติกใช้ใบตอง หรือกระดาษ ใช้ปิ่นโต หรือ ภาชนะจากบ้านไปซื้ออาหารจากตลาด แทนการใส่ถุงพลาสติก
2. การเก็บกัก (Storage) ได้แก่ การใช้ภาชนะที่เหมาะสม มีฝาปิดและไม่ผุกร่อนง่าย อาจมีการแยกประเภทขยะเสียก่อน เพื่อนำไปใช้ใหม่ หรือขาย
3. การเก็บขน (Collection) ได้แก่ การเก็บรวบรวมขยะ จากจุดกำเนิดหลายจุดใส่รถบรรทุกนำไปกำจัด
4. การขนส่งและขนถ่าย (Transfer and transport) ได้แก่ การนำขยะจากการเก็บขน มา รวมกันนำไปเก็บไว้ชั่วคราว ก่อนนำไปสู่จุดที่กำจัดขั้นสุดท้าย
5. การแปรสภาพ (Process and recycling) ได้แก่ การแยกขยะประเภทหลังจากออกจากเพื่อให้ง่ายต่อการกำจัด ที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ เช่น แก้ว กระดาษ พลาสติก กระป๋องอลูมิเนียม เศษเหล็ก จะถูกนำออกไปเพื่อทำเป็นของใหม่ (Recycle) เป็นการลดของเสียที่ต้องกำจัด นอกจากนี้ยังประหยัดทรัพยากร และพลังงานด้วย
6. การกำจัด (Disposal) โดยถูกสุขลักษณะมีหลายวิธี ได้แก่ การทำปุ๋ยหมัก การฝังกลบ

อย่างถูกวิธี และการเผา ส่วนการนำไปกองทิ้งไว้เป็นภูเขาในที่แจ้ง (Open dumping) นั้นเป็นการกำจัดที่ไม่ถูกวิธี เพราะมีกลิ่นสกปรกไม่น่าดู เป็นบ่อเกิดของเชื้อโรคเป็นอันตราย ต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน และยังเป็นบ่อเกิดของน้ำเสียด้วย

ขยะต่าง ๆ ที่เราทิ้งในแต่ละวันได้มาจากทรัพยากรธรรมชาติซึ่งต้องใช้พลังงานในการผลิตขึ้นมาเป็นสิ่งของทั้งสิ้น เช่น กระดาษได้มาจากไม้ แก้วได้มาจากทราย กระจกอลูมิเนียม หรือเหล็กได้จากแร่ธาตุธรรมชาติ เป็นต้น ทรัพยากรเหล่านี้ย่อมมีวันหมดไป แล้วเราจะช่วยกันลดปริมาณขยะ ซ่อมแซมเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ การกำจัด การนำไปใช้อีก และการแปรสภาพขยะให้เกิดการประหยัดทรัพยากรธรรมชาติและป้องกันไม่ให้ขยะล้นโลกได้หรือไม่ เราจะมีวิธีจัดการกับขยะที่เพิ่มขึ้นทุกวันนี้ได้โดยการใช้หลักการ 5 R ซึ่งได้แก่ Reduce Repair Reject Reuse และ Recycle

จากปริมาณขยะทั้งหมดที่เพิ่มขึ้นทุกวัน เกือบครึ่งหนึ่งจะเป็นขยะที่เป็นประเภทขยะสดได้แก่ เศษพืช ผัก อาหาร ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะมาจากบ้านเรือน การเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องมีการจัดการร่วมกัน โดยเราสามารถที่จะทำให้เกิดขยะน้อยที่สุด และกำจัดขยะเหล่านี้ได้โดยวิธีการ 5R โดย 2R แรกเริ่มจากการจัดการก่อนที่จะทำให้เกิดขยะ คือ

Reduce เป็นการลดปริมาณขยะเริ่มต้น เช่น ซื้อผลิตภัณฑ์ที่จำเป็นเท่านั้น วางแผนในการซื้อ ไม่ซื้อพรวดเพื่อเกินความจำเป็น ซื้อผลิตภัณฑ์ที่บรรจุในหีบห่อ ที่ทำจากวัสดุซึ่งผ่านกระบวนการรีไซเคิล โดยจะสังเกตได้จากเครื่องหมาย ชื่อสินค้าที่ไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม

Repair เป็นการซ่อมแซมสิ่งของต่าง ๆ ที่เสีย แต่สามารถนำมาใช้ต่อไปได้หากมีการซ่อมแซมแทนที่จะทิ้งเป็นขยะ อาจจะเริ่มจากการพิจารณาสินค้าตั้งแต่การเลือกซื้อ โดยเลือกสินค้าที่มีคุณภาพดี ใช้ได้นาน และสามารถซ่อมแซมได้หากเกิดการเสียหาย เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ได้อีกทำให้ไม่สิ้นเปลืองเงินเพื่อซื้อของใหม่ และ ยังลดปริมาณขยะลงได้ส่วนหนึ่งด้วย ซึ่งจะเป็นการช่วยลดปริมาณขยะโดยรวมลงได้ อีกทั้งยังเป็นการช่วยประหยัดทรัพยากรธรรมชาติ และพลังงาน ส่งผลให้มลพิษที่จะเกิดจากขยะลดลงอีกด้วย

เมื่อเกิดขยะจากการใช้ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ แล้ว เราจะมีวิธีการอย่างไรต่อไปในการจัดการขยะเหล่านั้น เราจำเป็นต้องมีการแยกขยะ เพราะขยะบางชนิดสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ ขยะบางชนิดสามารถย่อยสลายได้ ส่วนขยะที่ใช้ประโยชน์ได้แล้วย่อยสลายไม่ได้ก็นำไปกำจัดต่อไป เราสามารถจัดการขยะได้โดยใช้ 5R ซึ่งจากที่กล่าวมาแล้วจะเป็น 2R เริ่มจากการจัดการก่อนที่จะทำให้เกิดขยะ ส่วน 3R ที่เหลือนี้จะเป็นการจัดการเมื่อเกิดขยะ

Reject เป็นการกำจัดขยะที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ หรือนำไปรีไซเคิลได้หรือเป็นขยะที่มีพิษ วิธีการกำจัดได้โดยการ

- การนำไปเผาด้วยเตาเผาขยะ (Incineration)
- การฝังกลบอย่างถูกสุขลักษณะ (Sanitary landfill)
- การเทลงกองไว้บนพื้นดิน (Dumping on land)

Re-use เป็นการนำกลับมาใช้ใหม่ ซึ่งไม่ต้องใช้พลังงาน

Recycle เป็นการนำของที่ใช้แล้วกลับมาเข้ากระบวนการผลิตใหม่ ให้ได้ของที่ใกล้เคียงของเดิมหรือของใหม่ ที่สามารถนำมาใช้ได้ อีก การรีไซเคิลช่วยประหยัดพลังงาน ทรัพยากร เวลา และงบประมาณที่ได้มากกว่าการนำวัตถุดิบมาเริ่มต้นผลิตใหม่ (สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 8, 2540:10-12)

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อายุ

แม่บ้านที่มีอายุแตกต่างกัน น่าจะมีความรู้ ประสบการณ์ และการปฏิบัติงานแตกต่างกันไป แต่ในเรื่องของความทันสมัย การนำเทคโนโลยีมาใช้ คนรุ่นใหม่ น่าจะมีความรู้ ความเชื่อ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูลดีกว่าคนรุ่นก่อน จากการศึกษาของ รัฐ จำปาทอง (2528 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง " ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเมื่อบริโภคผัก : ศึกษาเฉพาะกรณีแม่บ้านในเขตกรุงเทพมหานคร " ผลการศึกษาพบว่าความแตกต่างในเรื่องอายุ มีผลทำให้เกิดความแตกต่างกันในเรื่องการปฏิบัติเมื่อบริโภคผักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

พนิต มโนการ (2539) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคลากร ทางกายภาพ ในการจัดการมูลฝอยติดเชื้อจากโรงพยาบาล พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีทัศนคติที่ดีต่อการจัดการมูลฝอยติดเชื้อจากโรงพยาบาล ก็จะมีพฤติกรรมในการจัดการมูลฝอยติดเชื้อได้อย่างถูกต้องมากกว่า และพบว่ากลุ่มที่มีอายุน้อย ส่วนใหญ่จะมีทัศนคติที่ดี และมีพฤติกรรมในการจัดการมูลฝอยติดเชื้อได้มากกว่ากลุ่มที่มีอายุมาก

สรุป จะเห็นได้ว่าอายุเป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่งที่สามารถส่งผลต่อทัศนคติ หรือ ความคิดเห็นของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยได้ เพราะจากผลการวิจัยข้างต้นแสดงให้เห็นว่าคนรุ่นใหม่ที่ได้รับสื่อใหม่ๆที่สอดคล้องกับสภาพการดำเนินชีวิตปัจจุบัน มีการเรียนรู้จากสถานการณ์ในปัจจุบัน ได้ดี จะเห็นได้ว่ากลุ่มคนที่มีอายุน้อยจะมีความคิดเห็นที่ดี และมีพฤติกรรมที่ดีต่อการจัดการมูลฝอยติดเชื้อมากกว่ากลุ่มที่มีอายุมาก

อาชีพ

บุคคลที่มีการประกอบอาชีพที่แตกต่างกัน จะมีความรู้ ความคิดเห็น และการปฏิบัติ ที่แสดงออกมาต่างๆ ไม่เหมือนกัน ดังที่ ร่วมศักดิ์ ยะโหม่งวงศ์ (2543: 32) ได้กล่าวถึงงานวิจัยของ Jersile ว่ามีความเชื่อว่าบุคคลที่ประกอบอาชีพที่แตกต่างกัน มักมีบุคลิกแตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากหน้าที่การงาน และความรับผิดชอบที่บุคคลมีส่วนร่วม และ เมื่อบุคคลมีความเชื่อ และมีแนวคิด ทศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ บุคลิก เช่น ไรก็ก็จะถ่ายทอดสิ่งเหล่านั้นออกมา ดังนั้น แม้บ้านแต่ละคนน่าจะมีความแตกต่างกัน

การรับรู้ข่าวสาร

ประทีน จันทร์ประภาพ(2532) พบว่า ผู้ประกอบอาหารในโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ที่มีความถี่ในการรับฟังข่าวสารเกี่ยวกับวัตถุดิบและสิ่งปนเปื้อนในอาหารต่างกัน มีความรู้เจตคติ และการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ชุตินา บัวแยม (2538) ทำการวิจัยเรื่องการทำขยะมูลฝอยในชีวิตประจำวันของแม่บ้านในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่าพฤติกรรมการรับข่าวสารและการกำจัดขยะมูลฝอยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการทิ้งขยะมูลฝอยในครัวเรือน จากสื่อโทรทัศน์เป็นส่วนใหญ่ แต่ไม่ค่อยมีการประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอ ส่วนมากไม่เคยนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ในครัวเรือน และแม่บ้านแยกขยะก่อนทิ้ง และทิ้งขยะมูลฝอยลงในถังรองรับขยะที่เทศบาลจัดไว้ให้

จากการวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่าสื่อมวลชนจะมีอิทธิพลต่อความรู้และการปฏิบัติอย่างมาก ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกแหล่งข่าวสารมาเป็นตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้

การศึกษา

ร่วมศักดิ์ ยะโหม่งวงศ์ (2543: 42) ได้กล่าวถึงงานวิจัยของทิวา บุญดำเนินว่า ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องความคิดเห็นของสมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล และกรรมการสุขาภิบาลต่อปัญหาและอุปสรรค ในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตจังหวัดนครปฐม พบว่าระดับการศึกษา ก่อให้เกิดความแตกต่างกันในเรื่องความคิดเห็น ต่อปัญหา และอุปสรรคในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อัมพา ถ้วยงาม (2525) ได้ทำการวิจัยเรื่องความรู้เจตคติในการอนุรักษ์ดินและน้ำของเกษตรกรจังหวัดชลบุรีผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ได้แก่ระดับการศึกษาแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรที่มีการศึกษาต่างกันมีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ดินและน้ำต่างกัน